

స సౌష్ఠవోపేత మదీనవాదినః

కపే ర్నిశమ్యా ప్రతిమోఽప్రియం వచః |

దశాననః కోపవివృత్తలోచనః

సమాది శత్రస్య వధం మహాకపేః ||

46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకీయే చతుర్వింశత్యహస్తికాయాం సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకపంచాశ స్సర్గః

ఆపదా మపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదామ్ |
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో సమా మ్యహమ్ ||

ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది |
పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైసం జహి రావణిమ్ ||

అథ ద్విపంచాశ స్సర్గః

విభీషణేన దూతావధ్యతా ప్రతిపాదనమ్

తస్య త ద్వచనం శ్రుత్వా వానరస్య మహాత్మనః |
ఆజ్ఞాపయద్ వధం తస్య రావణః క్రోధమూర్ఛితః || 1

వధే తస్య సమాజ్ఞప్తే రావణేన దురాత్మనా |
నివేదితవతో దౌత్యం నానుమేనే విభీషణః || 2

తం రక్షోధిపతిం క్రుద్ధం తచ్చ కార్య ముపస్థితమ్ |
విదిత్వా చింతయామాస కార్యం కార్యవిధౌ స్థితః || 3

నిశ్చిత్తార్థ స్తత స్సామ్నా పూజ్య శత్రుజిదగ్రజమ్ |
ఉవాచ హిత మత్యర్థం వాక్యం వాక్యవిశారదః || 4

క్షమస్వ రోషం త్యజ రాక్షసేంద్ర !
ప్రసీద మద్వాక్య మిదం శృణుష్వ |

వధం న కుర్వంతి పరావరజ్ఞా
 దూతస్య సంతో వసుధాధిపేంద్రాః ॥ 5

రాజధర్మవిరుద్ధం చ లోకవృత్తేశ్చ గర్హితమ్ |
 తవ చాసదృశం వీర! కపే రస్య ప్రమాపణమ్ ॥ 6

ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ రాజధర్మవిశారదః |
 పరావరజ్ఞో భూతానాం త్వ మేవ పరమార్థవిత్ ॥ 7

గృహ్యంతే యది రోషేణ త్వాదృశోఽపి విపశ్చితః |
 తత శ్శాస్త్రవిపశ్చిత్త్వం శ్రమ ఏవ హి కేవలమ్ ॥ 8

తస్మాత్ ప్రసీద శత్రుఘ్న! రాక్షసేంద్ర! దురాసద! |
 యుక్తాయుక్తం వినిశ్చిత్వ దూతదండో విధీయతామ్ ॥ 9

విభీషణవచ శ్శుక్త్వా రావణో రాక్షసేశ్వరః |
 రోషేణ మహతావిష్టో వాక్య ముత్తర మబ్రవీత్ ॥ 10

న పాపానాం వధే పాపం విద్యతే శత్రుసూదన! |
 తస్మా దేనం వధిష్యామి వానరం పాపచారిణమ్ ॥ 11

అధర్మమూలం బహుదోషయుక్తం
 అనార్యజుష్టం వచనం నిశమ్య |
 ఉవాచ వాక్యం పరమార్థతత్త్వం
 విభీషణో బుద్ధిమతాం పరిష్ఠః ॥ 12

ప్రసీద లంకేశ్వర! రాక్షసేంద్ర!
 ధర్మార్థయుక్తం వచనం శృణుష్వ |
 దూతా న వధ్యా న్నమయేషు రాజన్!
 సర్వేషు సర్వత్ర వదంతి సంతః ॥ 13

అసంశయం శత్రు రయం ప్రవృద్ధః
 కృతం హ్యనే నాప్రియ మప్రమేయమ్ |
 న దూతవధ్యాం ప్రవదంతి సంతో
 దూతస్య దృష్టౌ బహవో హి దండాః || 14

వైరూప్యమంగేషు కశాభిఘాతో
 మౌండ్యం తథా లక్షణసన్నిపాతః |
 ఏతాన్ హి దూతే ప్రవదంతి దండాన్
 వధస్తు దూతస్య న న శ్శ్రతోఽపి || 15

కథం చ ధర్మార్థ వినితబుద్ధిః
 పరావరప్రత్యయనిశ్చితార్థః |
 భవద్విధః కోపవశే హి తిష్ఠేత్
 కోపం నియచ్ఛంతి హి సత్త్వవంతః || 16

న ధర్మవాదే న చ లోకవృత్తే
 న శాస్త్రబుద్ధిగ్రహణేషు చాపి |
 విద్యేత కశ్చిత్ తవ వీర తుల్యః
 త్వంహ్యుత్తమ స్సర్వసురాసురాణామ్ || 17

న చాప్యస్య కపే ర్ణాతే కంచిత్ పశ్యామ్యహం గుణమ్ |
 తేష్వయం పాత్యతాం దండో యై రయం ప్రేషితః కపిః || 18

విభీషణేన దూతవధే దోషనిరూపణమ్

సాధుర్వా యది వాసాధుః పరైరేష సమర్పితః |
 బ్రువన్ పరార్థం పరవాన్ న దూతో వధ మర్హతి || 19

అపి చాస్మిన్ హతే రాజన్! నాన్యం పశ్యామి ఖేచరమ్ |
 ఇహ యః పున రాగచ్ఛేత్ పరం పారం మహోదధేః || 20

తస్మాన్నాస్య వధే యత్కుః కార్యః పరపురంజయ! |
 భవాన్ సేంద్రేషు దేవేషు యత్న మాస్థాతు మర్హతి || 21

అస్మిన్ వినష్టే న హి దూతమన్యం
 పశ్యామి యస్తౌ నరరాజపుత్రౌ |
 యుద్ధాయ యుద్ధప్రియ దుర్వివేతౌ
 ఉద్యోజయేతౌ దీర్ఘపథావరుద్ధౌ || 22

పరాక్రమోత్సాహ మనస్వినాం చ
 సురాసురాణామపి దుర్జయేన |
 త్వయా మనోనందననైర్యతానాం
 యుదాయతి రాశయితుం న యుక్తా || 23

హితాశ్చ శూరాశ్చ సమాహితాశ్చ
 కులేషు జాతాశ్చ మహాగుణేషు |
 మనస్విన శ్శస్త్రభృతాం వరిష్ఠాః
 కోట్యగ్రతస్తే సుభృతాశ్చ యోధాః || 24

తదేకదేశేన బలస్య తావత్
 కేచిత్ తవాదేశకృతోఽభియాంతు |
 తౌ రాజపుత్రౌ వినిగృహ్య మూఢౌ
 పరేషు తే భావయితుం ప్రభావమ్ || 25

నిశాచరణామధిపోఽనుజస్య
 విభీషణ స్యోత్తమవాక్య మిష్టమ్ |
 జగ్రాహ బుద్ధ్యా సురలోకశత్రుః
 మహాబలో రాక్షసరాజముఖ్యః || 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకీయే చతుర్వింశత్యహస్రికాయాం
 సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే ద్విపంచాశస్సర్గః

